

Reactie Social Enterprise NL op Aanzet voor een wettelijke regeling voor een besloten vennootschap met maatschappelijk doel (BVm)

Amsterdam, 28 april 2021

Met veel enthousiasme en positieve waardering hebben wij kennis genomen van de aanzet wettelijke regeling BVm. In 2016 hebben wij geconcludeerd dat een juridische basis voor sociaal ondernemen zinvol zou zijn, na twee jaar onderzoek, discussie en reflectie binnen onze beweging van sociaal ondernemers. Onze visiepaper [`BVm. De sociale ondernemingen op weg naar het Burgerlijk Wetboek`](#) beschrijft het doel en de inhoud. In de jaren daarna is een breed maatschappelijk en politiek debat gevoerd, zowel wat betreft de wenselijkheid als wat betreft de meest passende inhoud voor Nederland. Mooi dat we in de concrete vormgevingsfase zijn aangekomen.

Onze reactie is niet allesomvattend. Wij zullen op hoofdlijnen aangeven wat volgens ons aan de aanzet verbeterd kan worden.

Graag behandelen wij de aanzet via de volgende onderdelen:

- Onderscheidend, bereikbaar en begrijpelijk
- Maatschappelijke missie
- Transparantie en aanspreekbaarheid
- Continuïteit van beleid
- Financieel beleid
- Toepassing
- Meebewegen

Onderscheidend, bereikbaar, begrijpelijk

De volgende drie elementen zijn cruciaal voor het welslagen van de BVm:

- De BVm moet voldoende **onderscheidend** zijn van een platte BV om het doel van herkenbaarheid te realiseren. Het moet echt iets betekenen, zowel voor de ondernemer als haar stakeholders.
- Tegelijkertijd moet de BVm **bereikbaar** zijn voor de beoogde ondernemers. Indien de BVm als beknellend wordt ervaren en te hoge administratieve lasten en verplichtingen met zich meebrengt zal geen adoptie plaatsvinden.
- De BVm is voornamelijk bedoeld voor het mkb en moet voor de doelgroep **begrijpelijk** zijn. De KvK moet in een eenvoudige folder kunnen uitleggen wat het betekent om BVm te zijn. Voor bestuurders om verantwoordelijkheid te nemen is helderheid en voorspelbaarheid essentieel.

De aanzet moet verder worden uitgewerkt om deze te kunnen evalueren tegen deze drie criteria. Wij suggereren dat deze criteria centraal zullen staan in het vervolgtraject.

Maatschappelijke missie

De aanzet gaat uit van een kader welke missies toelaatbaar zijn. Dit kader geeft een goede start omdat het helderheid biedt voor de ondernemer en haar stakeholders. Maar de lijst is niet gebaseerd op de huidige praktijk van sociaal ondernemers in Nederland Past de categorie 'religie, levensbeschouwing en spiritualiteit' anno 2021 bij de gedachte van maatschappelijk ondernemerschap? Hergebruik, dus échte circulariteit, lijkt ons daarentegen onontkoombaar als categorie in de lijst. En hoe om te gaan met nieuwe maatschappelijke problemen, denk hierbij aan problemen rondom data en privacy. Het zou goed zijn als de lijst van missies kan 'meebewegen' met maatschappelijke ontwikkelingen. Hiervoor zou een proces moeten worden ontworpen.

Belangrijkste kanttekening is dat men zich moet realiseren dat de missie wel een belangrijke basis is voor de BVm, maar dat de BVm niet is af te bakenen met louter de missie. Met enige creativiteit valt er veel binnen te brengen. Dat zien we in de trend dat alle soorten bedrijven inmiddels een *purpose* beginnen te formuleren. Er zou daarom een 'do no substantial harm'-bepaling toegevoegd kunnen worden. De BVm dient aangesproken te kunnen worden op het schaden van haar (niet primaire) maatschappelijke doelen.

De missie vormt de basis van een brede set aan kaders die gezamenlijk de BVm 'voldoende onderscheidend' maken. Het belangrijkste is uiteindelijk dat beleidsbepalers de maatschappelijke missie daadwerkelijk voorop stellen, ongeacht wat die missie dan is, en daarop ook aanspreekbaar zijn.

Transparantie en aanspreekbaarheid

In de bredere set aan kaders verdient transparantie een grotere plek. Transparantie is de basis voor vertrouwen en van aanspreekbaarheid door stakeholders. Dat betreft niet alleen meer helderheid over het maatschappelijk jaarverslag zoals dat nu is gepositioneerd, maar ook andere elementen. Daarbij zouden we graag een aantal harde elementen op andere onderwerpen toevoegen, met name van de beleidsbepalers en de zeggenschap:

- Publiceren van bestuurders en UBO's. De BVm heeft baat bij transparantie over wie de beleidsbepalers zijn, juist ook de partijen die achter de bestuurders staan binnen de regels die nu eenmaal gelden voor de BV.
- Alle financiële stromen tussen de BVm en haar aandeelhouders. Dus niet alleen dividend maar ook leningen en bijbehorende rentes en managementvergoedingen als dat geen salarissen zijn.

We kunnen ons voorstellen dat op dit gebied hogere eisen worden gesteld aan grote BVm's dan aan kleine.

Continuïteit van beleid

De stakeholders moeten er bij de BVm op kunnen rekenen dat consistentie van beleid is geborgd, met name dat de maatschappelijke missie voorop blijft staan. De aanzet doet een poging om de

positie van de bestuurders ten opzichte van de aandeelhouders wat te verstevigen. Dat is ons inziens een belangrijk onderdeel van het borgen van consistent beleid.

Graag willen we het ministerie aansporen om te bekijken hoe de positie van de bestuurder nog sterker gemaakt kan worden. Of anders geformuleerd, of de positie van de aandeelhouder ten opzichte van de andere stakeholders meer op gelijke voet gesteld kan worden. Mogelijk kan bijvoorbeeld het recht op ontslag van bestuurders gekoppeld worden aan een gekwalificeerde meerderheid in de AvA in plaats van een gewone meerderheid. Het zou goed zijn als er een zorgplicht komt voor aandeelhouders met een aanmerkelijk belang in de BVm die de aandeelhouders, die immers de uiteindelijke zeggenschap hebben, in hetzelfde schuitje plaatst met de bestuurders. Ook hier zouden hogere eisen aan grote BVm's gesteld kunnen worden.

Ondernemingen moeten kunnen bewegen om zich in het economisch bestel te kunnen handhaven. Het moet daarom uiteindelijk mogelijk zijn om de 'm' af te leggen als dat belangrijk is voor de continuïteit van de onderneming en het nakomen van haar verplichtingen jegens werknemers, crediteuren en andere stakeholders. Maar de voorgestelde procedure om dit te doen is ons inziens te licht. Het vraagt van benadeelde stakeholders alertheid, de bereidheid om conflict aan te gaan en om substantiële kosten te maken. Het zou het beter zijn om de verantwoordelijkheid om te draaien. De BVm zou zelf naar een rechterlijke instantie moeten gaan en aantonen dat het afleggen van de 'm' een noodzakelijke ingreep is die geen stakeholders benadeelt.

Financieel beleid

Impact en financiële winst hoeven niet op gespannen voet met elkaar te staan, maar uiteindelijk is er altijd een balans aan te brengen. Een harde dividendbeperking heeft veel nadelen, onder meer dat het slechts een relatief klein onderdeel is van de financiële huishouding. Wij ondersteunen de keuze voor open normen, maar we missen in de aanzet wel een bredere blik. Ons inziens zou de aanzet versterkt kunnen worden:

- Met duidelijker open normen voor de dividenduitkering zodat bestuurders zich voldoende zeker kunnen voelen dat hun keuzes binnen de normen vallen.
- Bij mkb bedrijven zijn dividend en directiesalaris communicerende vaten. Normen voor beloning van bestuurders en UBO's zijn wenselijk, bijvoorbeeld via een *wagemark* of koppelen van de wet op de topinkomens.
- Winst kan ook uitgekeerd worden via hoge rentes op leningen. Ook hiervoor zijn normen wenselijk naast de eerder genoemde transparantie.

Toepassing

De aanzet wettelijke regeling richt zich nadrukkelijk op het ontwerp en de BVm en niet op de mogelijke toepassing daarvan. Dat is in deze fase begrijpelijk, maar voor het vervolg is het van toegevoegde waarde hier wel goed naar te kijken. De BVm moet maatschappelijk ondernemerschap aantrekkelijker maken en dus niet opzadelen met lasten zonder lusten.

Wat ons betreft moet de BVm in ieder geval publieke-private samenwerking vergemakkelijken. Denk hierbij aan inkoop van overheden en social return (binnen de grenzen van het Aanbestedingsrecht),

maatschappelijk vastgoed beleid, toeleiding naar werk, en ondernemerschap in het sociaal domein en de zorg.

Ook zou de BVm naast marktinkomsten ook donaties moeten te kunnen ontvangen. Nu richten sociale ondernemingen daar vaak een aparte stichting voor op. Dit leidt tot onnodige kosten en minder transparantie. Ga hierover verder in gesprek met filantropiefondsen.

Meebewegen

Het is cruciaal om de juiste balans te vinden tussen onderscheidend en beknellend, en tussen lusten en lasten. Openheid en samenspraak met alle stakeholders die het algemeen belang voorop stellen is daartoe het recept. Wij moedigen het ministerie aan om in de verdere uitwerking van de wettelijke regeling constant in gesprek te blijven met sociaal ondernemers, overheden, financiers en anderen stakeholders en frequent en open ideeën met hen te toetsen.

De BVm kaders moeten ook na introductie van de BVm mee gaan bewegen met voortschrijdend inzicht en maatschappelijke ontwikkelingen. De aanzet weerspiegelt dit besef op het punt waar wordt verwezen naar 'zelfregulering', al geeft deze term een scheiding aan tussen overheid en de markt die juist niet bij maatschappelijk ondernemen past.

Het zou goed zijn als de wettelijke regeling ook deze toekomstige samenspraak regelt, en deze baseert op een 'all actors' principe. Daarbij kan worden gedacht aan een permanente commissie en/of een proces om de BVm periodiek, bijvoorbeeld elke drie jaar, te actualiseren.

Over Social Enterprise NL

Social Enterprise NL verbindt en versterkt sociaal ondernemers en werkt aan een gunstiger ecosysteem. Het netwerk kent meer dan 400 sociale ondernemingen als lid. Het bestuur wordt momenteel gevormd door Mark Hillen en Stefan Panhuijsen. Meer informatie: www.social-enterprise.nl